

Κυριακή των Βαΐων. Η εκπλήρωση των προφητειών (Ιωα 12:1-18) (Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, Καθηγητής Παλαιάς Διαθήκης, Κοσμήτορας Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτουσία](#)

Image not found or type unknown

Πηγή www.saint.gr

Το γεγονός, που σύμφωνα με τη λειτουργική παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας σηματοδοτεί την έναρξη της Μεγάλης Εβδομάδας, η θριαμβευτική είσοδος του Ιησού στην Ιερουσαλήμ, συνιστά το τέλος μιας μακράς ιστορίας, έξι περίπου αιώνων. Ήταν τέλη του 587 π.Χ. όταν τα στρατεύματα του Ναβουχοδονόσορα, βασιλιά της κοσμοκράτειρας τότε Βαβυλώνας, καταλάμβαναν για δεύτερη φορά την πρωτεύουσα του αδύναμου, μικρού και υποτελούς ήδη βασιλείου του Ιούδα, την Ιερουσαλήμ. Σφαγές, λεηλασίες και εξορία ήταν, όπως συμβαίνει πάντα σε τέτοιες περιπτώσεις, τα επακόλουθα της άλωσης. Τα τείχη της πόλης και τα

σημαντικότερα κτήριά της κείτονταν σε ερείπια· ο ίδιος ο περίφημος ναός του Σολομώντα, μάρτυρας ενός άλλοτε λαμπρού παρελθόντος, πυρπολημένος και κατεστραμμένος· τα σκεύη του ναού, και το ιερότερο όλων η κιβωτός της διαθήκης, λάφυρα στα χέρια των εχθρών. Όμως δεν είναι αυτά που κυρίως απασχολούν τους αιχμάλωτους στη Μεσοποταμία Ιουδαίους. Το μυαλό τους το τυραννάει μια άλλη, πολύ πιο βασανιστική σκέψη. Το ερώτημα που τώρα τους απασχολεί είναι το πώς μπορεί ο Θεός να εγκατέλειψε τον λαό του, τον λαό που έβγαλε από την Αίγυπτο με τόσο θαυμαστό τρόπο, τον λαό που οδήγησε μέσα από την έρημο όπου τον φρόντιζε και τον προστάτευε, τον λαό στον οποίο χάρισε τη χώρα όπου τόσα χρόνια κατοικούσε ευτυχισμένος. Και ακόμα πιο αμείλικτο προκύπτει το ερώτημα αν ο Μαρδούκ, ο θεός των Βαβυλωνίων, αποδείχτηκε ισχυρότερος από εκείνον ο οποίος για χάρη του λαού του «έπάταξεν ἔθνη πολλὰ καὶ ἀπέκτεινεν βασιλεῖς κραταιούς» (Ψαλ 134:10). Τα ερωτήματα αυτά έγιναν παράπονο και το παράπονο τραγούδι:

Στης Βαβυλώνας τα ποτάμια,

εκεί καθίσαμε και κλάψαμε, ...

πώς του Κυρίου την ωδή

σε ξένη γη να ψάλλουμε; (Ψαλ 136:1,4)

Τρέχουν στους προφήτες που επέζησαν και τους ρωτούν γεμάτοι αγωνία. Και η απάντηση των προφητών είναι ομόφωνη. Εξηγούν πως Θεός δεν αθετεί ποτέ τον λόγο του και επομένως δεν εγκατέλειψε τον λαό του· υπεύθυνος για την καταστροφή είναι ο ίδιος ο λαός, ο οποίος εγκατέλειψε τον Θεό του. Αιώνες ολόκληρους, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, οι προφήτες προειδοποιούσαν για την καταστροφή που έρχεται εξαιτίας της απομάκρυνσης του λαού από τον Θεό του. Όμως ο λαός, μεθυσμένος από την ευημερία που του πρόσφεραν οι ευεργεσίες του Θεού, δεν άκουγε. Έμαθε να εμπιστεύεται τα όπλα του, τη στρατιωτική του δύναμη, τις συμμαχίες με τις μεγάλες δυνάμεις και τα διπλωματικά παιχνίδια στην εξωτερική πολιτική.

Αλλά η απάντηση των προφητών δεν εξαντλείται στην κριτική για τα λάθη που έγιναν στο παρελθόν και οδήγησαν στην καταστροφή. Βεβαιώνουν ότι ο Θεός θα δώσει άλλη μια ευκαιρία στον λαό του και μέσω αυτού σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα. Ένας νέος ηγέτης θα γεννηθεί, ο οποίος δεν θα στηρίζει την εξουσία του στη βία και στην καταπίεση όπως οι ηγεμόνες της εποχής, αλλά θα φέρει φως και χαρά σ' όλους τους λαούς της γης. Η πρώτη από τις προφητείες αυτές βρίσκεται στο βιβλίο του προφήτη *Ησαΐα*:

Λαέ που πορεύεσαι στο σκοτάδι,

φως δείτε λαμπρό·

εσείς οι κάτοικοι της χώρας όπου κυριαρχεί ο θάνατος,

πάνω σας φως θα λάμψει.

... μπροστά σου, Κύριε, θα χαρούν,

όπως αυτοί που χαίρονται στον θερισμό ...

Γιατί αφαιρέθηκε ο ζυγός που ήταν πάνω τους

και το ραβδί που χτύπαγε τη ράχη τους ...

Γιατί για χάρη μας γεννήθηκε ένα παιδί,

μας δόθηκε ένας γιος ...

Μεγάλη θα είναι η εξουσία του,

και η ειρήνη του δεν θα έχει τέλος·

θα καθίσει στον θρόνο του Δαβίδ,

θα αποκαταστήσει τη βασιλεία του,

και θα φροντίσει γι' αυτήν με δίκαιη κρίση και δικαιοσύνη ... (Ησα 9:2-7).

Στο ίδιο βιβλίο περιέχεται και η δεύτερη προφητεία. Ο αναμενόμενος ηγέτης θα κατάγεται από τη γενιά του Δαβίδ, θα καθοδηγείται από το Πνεύμα του Θεού, θα έχει σοφία και σύνεση, ορθή κρίση και δύναμη, γνώση και ευσέβεια, ώστε να επιβάλει τη δικαιοσύνη συντρίβοντας τη βία και την καταπίεση, όχι όμως με τη δύναμη του σκήπτρου του, αλλά με τη δύναμη του λόγου του (πρβλ Ησα 11:1-9). Από τη μικρή και άσημη Βηθλεέμ θα κατάγεται, σύμφωνα με μια άλλη προφητεία που σώζεται στο βιβλίο του προφήτη *Μιχαΐα*

(5:1-5), ο μελλοντικός αυτός ηγέτης, όμως η φήμη του θα φτάσει στα πέρατα της γης και η ειρήνη που θα επιβάλει θα είναι παγκόσμια. Και όσο περνούν τα χρόνια, όλο και περισσότερο αποσαφηνίζεται η μορφή του αναμενόμενου ηγέτη. Η μια μετά την άλλη οι προφητείες προσθέτουν και νέα χαρακτηριστικά του, ώστε ο λαός να τον αναγνωρίσει όταν έρθει. Η τελευταία από τις προφητείες αυτές βρίσκεται στο βιβλίο του προφήτη Ζαχαρία:

Χαρά μεγάλη νιώσε, πόλη της Σιών!

Διακήρυξέ το, πόλη της Ιερουσαλήμ!

Νά τος ο βασιλιάς σου, έρχεται σ' εσένα·

αυτός που είναι δίκαιος και σώζει,

πράος και καθισμένος πάνω σ' ένα γαϊδουράκι,

σ' ένα νεαρό πουλάρι. (Ζαχ 9:9)

Οι προφητείες αυτές ζέσταιναν τις καρδιές του λαού, ανανέωναν τις ελπίδες του και τον στήριζαν για να αντέξει τις δοκιμασίες. Όμως τα χρόνια που ακολούθησαν ήταν πολύ σκληρά. Τη βαβυλωνιακή κατοχή διαδέχτηκε η περσική και αυτήν, η πιο σκληρή και καταπιεστική απ' όλες, η ελληνική, για να δώσει και αυτή με τη σειρά της τη θέση της στη ρωμαϊκή. Οι ελπίδες, βέβαια, δεν έσβησαν, άλλαξαν όμως αρκετά ως προς το περιεχόμενό τους. Η μακροχρόνια καταπίεση άλλαξε τη μορφή του αναμενόμενου ηγέτη και του ρόλου του. Η δικαιοσύνη που θα φέρει κατανοείται πλέον ως εκδίκηση και το όραμα της ειρήνης αντικαταστάθηκε από την ελπίδα της απελευθέρωσης από τον ρωμαϊκό ζυγό. Έτσι, ο ειρηνικός και δίκαιος παγκόσμιος βασιλιάς έγινε στη φαντασία του λαού ένας βίαιος και ανελέητος τοπικός επαναστάτης.

Έτσι εξηγείται η αντίφαση ανάμεσα στη σκηνή που περιγράφει το ευαγγελικό ανάγνωσμα της Κυριακής των Βαΐων με εκείνες που θα ακολουθήσουν στα αναγνώσματα των επόμενων ημερών της Μεγάλης Εβδομάδας. Τρία χρόνια παρακολούθησε ο λαός τα λόγια και τα έργα του Ιησού. Όλα τα σημάδια έδειχναν ότι αυτός είναι ο αναμενόμενος. Και όταν και το τελευταίο σημάδι ήρθε -η είσοδος στην Ιερουσαλήμ πάνω σε γαϊδουράκι- δεν είχε πια αμφιβολίες. Πήραν κλαδιά φοινικιάς και βγήκαν να υποδεχτούν τον νέο ηγέτη: «Ωσαννά! Ευλογημένος εσύ που έρχεσαι σταλμένος απ' τον Κύριο, βασιλιά του Ισραήλ!» (Ιωα 12:13)

Όμως ο Ιησούς τους απογοήτευσε. Αυτός δεν ήρθε να χύσει το αίμα των εχθρών αλλά το δικό του αίμα, και, μάλιστα, για χάρη των εχθρών. Δεν ήρθε να επιβάλει την εξουσία του, αλλά να υπηρετήσει. Δεν ήρθε να ιδρύσει ένα καινούργιο βασίλειο, αλλά μια παγκόσμια κοινότητα, την Εκκλησία, μέσα στην οποία όλοι οι

λαοί θα ζουν αδελφωμένοι και θα αγωνίζονται για την πραγμάτωση της Βασιλείας του Θεού. Όπως ακριβώς τον είχαν περιγράψει οι προφήτες, ήρθε να κηρύξει την ειρήνη και τη δικαιοσύνη, αλλά μια ειρήνη που δεν εξαντλείται στην επιφανειακή ηρεμία της απουσίας πολέμου, ούτε μπορεί να συνυπάρξει με την εκμετάλλευση των ισχυρών, την απληστία των πλουσίων, την αυθαιρεσία των μεγάλων. Μια ειρήνη, που δεν ανέχεται να πεθαίνουν χιλιάδες άνθρωποι καθημερινά από την πείνα, να καταπιέζονται και να δολοφονούνται. Μια ειρήνη, που μόνον τότε θα εδραιωθεί όταν όλοι οι άνθρωποι βρουν νόημα ζωής και καταξιώσουν την ύπαρξή τους. Αλλά αυτό προϋποθέτει ότι οι χριστιανοί είναι έτοιμοι να μιμηθούν τον δάσκαλό τους, να αγωνιστούν για τη συμφιλίωση των ανθρώπων, να περάσουν από τον χώρο του ατομισμού και του συμφέροντος στο χώρο της κοινωνικότητας και της αλληλεγγύης. Το χριστιανικό ήθος βρίσκεται στους αντίποδες της βίας, καταλύει κάθε προσπάθεια επιβολής πάνω στον άλλο, ξέρει ότι το καλό δεν μπορεί να επιτευχθεί με ανεπίτρεπτα μέσα, γιατί τότε παύει να είναι πια καλό. Στην ειρήνη που επαγγέλλεται ο Χριστός δεν χωρούν ανταγωνισμοί, γιατί οι άνθρωποι «Θα μετατρέψουν τα σπαθιά σε άροτρα, τα δόρατα σε δρεπάνια ... και δεν θα ξαναμάθουν πια να πολεμούν», όπως είχαν οραματιστεί οι προφήτες του η΄ π.Χ. αιώνα (Μιχ 4:3· Ησα 2:4).

Ναι, ο Ιησούς μπήκε στην Ιερουσαλήμ σαν βασιλιάς. Ο θρόνος του όμως ήταν ο σταυρός. Και αυτήν την “εξουσία” κληροδότησε στους χριστιανούς: Να πραγματώσουν με τη θυσία τους την ειρήνη που εξήγγειλε.